

ULUSAL SEMPOZYUM

**GÜNÜMÜZDE YURT İÇİ
MEVLEVÎHÂNELERİNİN
DURUM VE KONUMLARI**

**9 - 10 Aralık 2013
KONYA**

BİLDİRİLER-SUNUMLAR

KONYA / 2017

İSTANBUL MEVLEVÎHÂNELERİNİN HÂL-İ PÜR-MELÂLÎ

Abdülhamit ÇAKMUT*

Mevlâna Eğitim ve Kültür Derneği Başkanı Abdülhamit Çakmut, genel bir konuşma yapmış ve İstanbul Mevlevîhânelerinden yola çıkarak Türkiye genelindeki Mevlevîhânelerin kullanımına, özellikle yapılan ve haddi aşan uygulamalara değinerek bir an önce bu yanlışlıklara son verilmesi ve önüne geçilmesi için yaptırımların uygulanması gerektiğini vurgulamıştır. Mesnevî sohbetlerine de değinen Çakmut; "birlik olma, bir olma" mesajları ile konuşmasının sonlandırmıştır.

Çok saygıdeğer Hâzirun Değerli Konuklar;

Sözlerime başlarken kalbi saygı ve muhabbetlerimi arz etmek isterim.

Bana ayrılan süre içerisinde Mevlâna insan-ve bu insanların evi olarak addedilen Mevlevihanelerin durumu ve konumu ile ilgili gözlem ve analizlerimi sizlerle paylaşmak isterim.

30 yıllık Mevlevî olma yolunda yaptığım çalışmaların 15 yılını başkanı ve kurucusu olduğum İstanbul Mevlâna Eğitim ve Kültür Derneğinde gerçekleştirdim. Tek müsaade ettiğim şey Mevlevihane dediğimiz Türk İslam Kültür Dünyasının zirvesi olan Hz. Mevlâna ve Mevleviliği doğru ve

* Mevlâna Eğitim ve Kültür Derneği, info@mekder.org

iyi yaşamak adına bilgi ve sevgi adına çalışmaların disiplin içinde yürütülmesidir.

2007 yılında Unesco'nun kabul ettiği "Korunmaya Değer Kültür Mirası Mevlevilik" ile ilgili kararlar alınmış Kültür Bakanlığı eliyle İl Kültür Müdürlüklerine bu yazılar iletilmiş ve takibi istenmiştir. Ne yazık ki Kültür Bakanlığı bu hususta yeterli takibatı yapmamış veya yapamamıştır. Ve önemli kültür mirası, amiyane tabirle kapanın elinde kalmıştır.

30 yıllık Mevlevilik yolculuğumda kendime Mevlevi'yim diyemeyecek kadar kalp gözüüm açıktır. Çünkü büyük bir kültürdür ve birikim gerekmektedir. Edebiyat Fakültesi mezunu ve Devlet Konservatuarı mezunu bir insan olarak bendeniz yetersiz kaldığımızı tespit ederken..her köşe başında kendine Mevleviyim diyen bilmediğini bilmeyen bir sürü kurum ve adamlar türemiştir. Bu cümleyi açarsak.... Başı ve sonu İNSAN olan Mevlevilikte ciddi bir yetişmiş insan sıkıntısı vardır.

Biz Mevlevileri anlayabilmek için İslami Sanatları (Hat-Tezhib-Ebru-Kur'an Tefsiri-Kelâm-Fıkıh) ve musikiyi-edebiyatı iyi bilmek lazımdır. Edep bilgiden beslenir. Bilgisiz insanlardan edep beklemek ise safdillik olur. Bugün ülkemiz de ve dünyanın dört bir yanında Mevlevilik Kültürü her geçen gün şekil değiştirmekte, her kurum ve şahıs başına buyruk davranmaktadır. Kontrol mekanizması olmadığı için önemli bir tarikat, yani yol olan Mevlevilik makam heveslisi bir çok insanın rant alanına dönüşmüştür.

Bu hercümerce dur diyecek bir resmi makam, mânevi makam yok mudur?

Var olsa dahi o kurumları dinlemeyen, bildiğini okuyan insan ve kurumlardan geçilmemektedir.

Her yılın Aralık ayına sığdırılan kültür ve konser etkinlikleri, paneller, sempozyumlar yeterlidir ? Bu soruların cevabı maalesef iç açıcı değildir.

Küçük bir örnek vereyim; Ülker Arena'da yapılacağı ilan edilen Şeb-i Ârus programı kimler tarafından yapılmaktadır biliyormusunuz? Sami Özer-Kutsi-Alişan. Bu arkadaşlar Mevlevimidir. Batı müziği sanatçısı Kutsi ve arebesk sanatçısı Alişan'nın Sami Özer'le birlikte Âyin-i Şerif'in neresinde olduklarını çok merak etmekteyim. Ve üzümlere ifade edeyim ki programın sponsoru olarak Kültür Bakanlığı ilan edilmektedir.

Bu örnek sadece bir nokta kalmaktadır. Çeşitli şehirlerde icra edilen programların bundan farkı yoktur. Mevlevihanelerde ise aynı tarihlerde kısa süreli tahsisat bedeli olarak yüksek meblağlar ödenmektedir. Bir yıl önceki Galata Mevlevihanesi Şeb-i Ârus Törenindeki seyirci sayısı 30 du.

Konuşmamın başında insan demiştim. Hangi insan yetişmiş bilgi-sevgi-saygı-hoşgörü ile doldurulmuş güzel ahlaklı insan... Bu insan portresinin olmadığı bir ortamda Mevlevihanelerin durumu ve konumu maalesef iç açıcı değildir. Bu benim 30 yıllık gözlem ve tespitlerimin özetidir.

Tarihi akış içinde çok önemli birer konservatuvar işlevi gören Mevlevihaneler maalesef Mevlevi olmayan kişi ve kurumların elinde amacının dışında kullanılmaktadır. Hat-tezhib-ebri-edebiyat-musiki gibi değerler manzumesinin icra edildiği tek bir Mevlevihane gösterebilir misiniz? Bendeniz bu meselenin içinde olan bir insan olarak kesin bir ifade ile yok diyorum.

Şu an faaliyette olan Mevlevihanelerin tamamına yakını amacına uygun kullanılmamaktadır. İsterseniz daha açık ifadeyle Mevlevihanelerin Fotoğrafını önünüze koyayım.

Kütahya-Afyon-Eskişehir Mevlevihaneleri açık mıdır? Ve yeterli çalışmalar var mıdır? Cevap hayırdır. Bu şehirlerimizdeki sivil toplum kuruluşları kendi imkanları ile önemli günlerde faaliyet sürdürmeye gayret etmektedirler. Özetle periyodik olarak Semâ Âyin-i Şerifi icrası yapılmamaktadır.

Nedeni açıktır.... Yetişmiş insan göçü yoktur. Mutrib dediğimiz saz ve ses heyetinin uzun yıllar mûsikinin içinde yoğrulmuş müzik ve gönül adamı olması gerekmektedir.

Yetti mi? Hayır Semazenlerin bir disiplin ve bilgi içinde yetişmesini sağlayacak Sema Dedesi ve öğreticileri var mıdır? Cevabım hayır olacaktır. Peki bu Mevlevihanelerde yapılan kısmi çalışmalar nasıl yapıyor. Taşıma su ile yani Konya'dan İstanbul'dan talep edilen insan gücü ile. Peki İstanbul yeterlidir. Hayır yeterli değildir. Bırakınız Mevlevi Kültürünü anlatacak konuşmacıları, müzik ve sema eğitimi veren gün 24 saat açık hiçbir sivil toplum kurumu bulunmamaktadır.

İstanbul'da bulunan Mevlevihanelerin şu anki durumuna bakalım.

- Yenikapı Mevlevihanesi olarak bildiğimiz Mevlevihane, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsüne tahsis

edilmiş ayda bir İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu burada sadece Sema Töreni yapmaktadır.

- Başkanı olduğum Mevlâna Eğitim ve Kültür Derneği her cumartesi sabah 10:00 dan akşam 17:00 'a kadar Mesnevi sohbeti ve Sema çalışmaları yapmaktadır. Asıl bizleri üzen durum şudur. Defaatle telefon ve yazı ile başvurmama rağmen "Yenikapı Mevlevihanesi" ibaresi olan hiçbir tabela asılmaması ve talebimin yerine getirilmemesidir. Orası Yenikapı Mevlevihanesidir ve giriş kapısına adının yazılması dahi çok görülmektedir.
- Galata Mevlevihanesi Müzesi uzun bir tamirat ve tadilatın sonra 4 ayrı topluluk yada vakfa-derneğe tahsis edilmiş her Pazar günleri yapılan Sema Töreni dışında hiçbir etkinlik yapılamamaktadır. Maddi gücü olmayan dernek ve vakıflar kısa tahsisat için bile yüksek meblağlar ödemektedir.
- Bahariye Mevlevihanesi ise tamamen biz Mevlevilerin elinden alınmış, Mevlevi olmayan sivil toplum kuruluşlarına tahsis edilmiştir. Bu mevlevihanede ne mi yapılmaktadır. Sünnet düğünü, yemekli toplantılar, Biçki, dikiş, nakış kursları. Mevlevilerin mahremi olarak bilinen Semahane meydanı masaların kurulduğu kuzu sarma pilavların ikram edildiği bir alandır.
- Kasımpaşa Mevlevihanesi olarak tarihe geçen mekan haraptır, ilgi beklemektedir viranedir dört duvardan ibarettir.

Dünyanın en büyük Mevlevihanelerinden biri olan Gelibolu Mevlevihanesinde de durum farklı mıdır ? Hayır farklı değildir. Yapım aşamasında, ödeneğini çıkarmaya kadar takip ettiğim Gelibolu Mevlevihanesinin ilk açılışında, geniş kapsamlı programlar icra ettik. Sonuç mu orada biz Mevleviler yokuz. Peki kim orada bu kültürü yaşatmaktadır? Bildiğim ve takip ettiğim kadarı ile Bursa'da faaliyet gösteren yeni moda Karabaş-ı Veli Tekkesi denen bir yerden insanlar kendi meşreb ve akıllarınca programlar yapmakta. Mevleviliği sulandırmak için her şeyi mübah saymaktadırlar. Ve üzülererek ifade edeyim ki Bursa'daki resmi kurumlar tarafından desteklenmektedirler. Sorumlu resmi kurumlar ise sadece durumu seyretmektedir.

Pek muhterem hazirun önünüze koyduğum fotoğrafın sadece bir tek karesidir. Arka planda yatan amaçları anlatırsam buna saatler yetmeyecektir.

Büyük emeklerle gerçekleştirilen bu sempozyumda bildiri sunan değerli akademisyen büyüklerim ve arkadaşlarımla bilgileri ışığında başta Kültür Bakanlığı ve kurumlarının yakın ilgilerini beklemekteyiz. Türk-İslam Kültürünün en önemli parçalarından biri olan Mevlevihanelerin bir an önce gerçek kimliği ve etkinliği ile insanlığa hizmet etmeye devam etmesini niyaz etmekteyim.

Konuşmamın başından sonuna kadar ifade ettiğim düşüncelerimle hiçbir kurum ve kuruluşu isim vermeden yanlışları ve doğruları anlatmayı bir kültür adamı olarak boynumun borcu olarak addetmekteyim. Sayın Başkanım, değerli heyet üyeleri ve siz değerli konuklarım beni sabırla dinlediğiniz için kalbi teşekkürlerimi arz ediyorum.